

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Naročilna znaša: celoletna 4 K, poluletna 2 K, četrtletna 1 K; posamezna številka 10 vin.

Uredništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica številka 6

Izhaja vsak petek

Št. 45.

V Ljubljani, 6. oktobra. 1916.

Leto XI.

OD IZVRŠILNEGA ODBORA SLOVENSKEGA KRŠČANSKO SOCIALNEGA DELAVSTVA.

Izvršilni odbor slovenskega krščansko socialnega delavstva je na predsedstvo c. kr. deželne vlade v Ljubljani vložil sledečo spomenico:

1. V ljubljanskih dnevnikih je bilo te dni razglašeno o mestni aprovizaciji v Ljubljani glede na oddajo krompirja, da se bo oddajal v času od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Pri odločitvi tega časa se ni mestna aprovizacija ozirala na koristi velikega dela mestnega prebivalstva: namreč na delavstvo. Med oddajo krompirja namreč delavstvo v raznih tvornicah in delovnih delih. Če v mirnih časih, posebno pa sedaj v vojski, delavci in delavke dela med delavno dobo ne morejo zapuščati in je vsako prekinjenje dela zvezano z izgubo dohodkov, kar se še posebno v sedanjih draginjah zelo čuti. Po intencijah postavodajalca glede na aprovizacijo po občinah naj se te posebno ozirajo na vse plasti ljudstva. Delavstvo je po tej razdelitvi oddaje krompirja bilo gotovo oškodovano, kajti kdor ni sam z zamudo dela šel po krompir, je moral to storiti po najetih osebah, katere je moral seveda za to tudi plačati.

Visoko predsedstvo c. kr. deželne vlade za Kranjsko v imenu naše organizacije prav lepo prosimo, naj bi blagovolilo blagohotno vplivati na mestno občino ljubljansko, da bi se pri prihodnjih oddajah krompirja in eventualno drugih življenskih potrebščin določil za oddajo tak čas, da bi delavstvo ne imelo škode.

2. Zaupno prosimo blagohotne intervencije tudi v sledečem slučaju:

S 1. oktobrom je pričel voziti zopet takozvani jutranji gorenjski vlak, ki prihaja v Ljubljano ob 7. uri 43 minut. Naša organizacija se je že pred vojsko potegovala za to posebno z ozirom na koristi delavstva ljubljanske okolice, da bi se vožni redi jutranjih vlakov tako uredili, da bi moglo z njimi se voziti delavstvo na delo v Ljubljano. Na zadnja prizadevanja naših organizacij se nam je s strani železniških oblasti zagotavljalo, da se bodo po možnosti ozirali na želje delavstva v ljubljanski

okolici. Usojamo si opozarjati visoko predsedstvo c. kr. deželne vlade, da dela posebno v okolici postaj Medvode in Vižmarje veliko delavcev in delavk v Ljubljani. Vsak delavnik se vozi z večernim gorenjskim vlakom veliko delavcev in delavk domov, ki prihajajo zjutraj zopet na delo v Ljubljano peš, ker nimajo nobene primerne železniške zveze z Ljubljano. Če je bila primernejša zveza zjutraj z Gorenjsko že pred vojsko nujna, bi bila še nujnejša sedaj, ko se je obutev tako podražila. Bojimo se, da bo ravno vsled slabega obuvanja veliko ljudi iz ljubljanske okolice, ki delajo vsaki dan v Ljubljani, obolelo, kar bi se ne zgodilo, če bi prihajal jutranji vlak z Gorenjskega približno eno uro preje v Ljubljano, kot prihaja sedaj.

Mi bomo vložili v tem zmislu primerne vloge merodajnim železniškim oblastem, prav lepo in z največjim zaupanjem pa prosimo, da bi visoka c. kr. vlada za Kranjsko blagohotno v blagobit koristi delavskih plasti ljubljanske okolice podpiralo to naše stremljenje.

V istem zmislu sta vložili vloge tudi Podporno društvo delavstva ljubljanske tobačne tovarne in skupina ljubljana Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

V isti zadevi železniške zveze gorenjskega vlaka je izvršilni odbor vložil tudi vloge na ravnateljstvo državnih železnic v Trstu in na železniškega ministra in naprosil za intervencijo poslanca dr. Kreka in Gostinčarja, ki sta obljubila, da bosta intervenirala, za kar jim izrekamo zahvalo.

Izvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva.

Veliki pomor 20. stoletja.

Že dalje časa sem se skuša v brezbožni človeški družbi na razne načine uničevati človeški rod. — Ljudje, ki hočejo veljati pred svetom za voditelje in dobrotnike človeštva — ponujajo istemu strup v raznih oblikah za uničenje samega sebe. — Na kako brezvesten način n. pr. se od zgoraj dol širi

pogubna zmota: zakon ni božja ustanova, da bi se po njej množil človeški rod. Otrok v zakonu ni treba. Zgolj živalsko-polteno uživanje. — Prosvitljena nevesta, ki želi vzeti v zakon drugoverca, pride k svojemu župniku. G. župnik ji razjasni stališče sv. Cerkve, da ona privoli v tak zakon le pod pogojem, ako je zagotovljena katoliška vzgoja otrok. »Čemu ta zahteva?! Otrok itak ne maram.« Seveda je bil s tem odgovorom — razgovor takoj končan. Pomanjkanje verske zavesti, strahu božjega — mori človeški rod.

Sedaj pa je prišla še svetovna vojna z vso svojo grozoto. Milioni mož in mladenčev bodo uničeni. S strahom gledajo državniki v prihodnost, kje dobiti neobhodno potrebnih človeških moči. Stavijo že razne nasvete, od katerih pa večina gorje le povečuje in žene človeštvo v prepad. — O tem drugič.

Poleg pomanjkanja krščanske verske zavesti, ki je pač glavni vzrok, so pa še drugi vzroki zakaj — zlasti po mestih — tako strahovito pada število porodov in tudi porok.

a) Rod v večjih mestih hitro opesha, postane nerodovit. Tretji rod večina izumrje. Dobri dve tretini sedanjih gospodarjev ste novi. Stari rod je izumrl, sorodniki so prodali hišo sedanjim lastnikom. Težko se dobi gospodar, ki bi zamogel reči: na tej hiši je gospodaril še moj stari oče (ded).

b) Veliko deklet iz dobrih — premožnih družin — tudi poslušnic se ne mara močiti. Poštene so, čednostne, verne. Imajo premoženje; tudi s telesno lepoto jih je Bog obdaril — a močiti se ne marajo. Zakaj? Moški, njihovi stopinji in stanu primerni, so preveč brezumni in razuzdani. Strah jih je s takim moškim živeti v zakonu. Okrog sebe gledajo in slišijo toliko o zakonski nesreči, ki izvira iz nezvestobe. Mesto ljubezni je sovraštvo in gorje v zakonu. Zato — ne v zakon.

c) Slabe delavske plače delajo skrb, kako preživeti številno družino.

d) Delavskih družin z otroci se gospodarji boje. Take družine silno težko dobe stanovanje v mestu. Rodovitne rodbine iščejo stanovanja na periferiji, v okolici mest. Zato raste

Šiška, Selo, Vič. V mestu dobe lažje stanovanje družine brez otrok, samske tobačne delavke, šivilje in njim podobni.

f) Otroci nezakonskih mater večina umrje v prvem letu. Mati gre za zaslužkom, da preredi sebe in otroka. Otroka da za malo plačilo v re-jo. Otroci odtrgan od matere, izročeni tuji izreji za slabo plačo, pač ne dobi za svoje življenje to, kar zahteva otroška narava. Zato hira in umira. Za njim nihče ne joka... Smoteno morenje nedolžnih otrok.

Navedli smo le nekatere vzroke pomora XX. stoletja. Ko bomo spoznali vzroke, bomo iskali tudi zdravila.

Naj sledi temu pregled porodov zadnjih deset let popolnoma mestne župnije v Ljubljani, ki ne sega v okolico.

Leta 1904. je bilo rojenih 162, 1905 — 157, 1906 — 145, 1907 — 145, 1908 — 148, 1909 — 130, 1910 — 133, 1911 — 124, 1912 — 121, 1913 — 106, 1914 — 109, 1915 — 92, 1916 do 30. septembra 52.

* * *

Tako nazadovanje rojstev v naši Ljubljani mora povzročiti resne skrbi. Kdo je to zakrivil? Naš člankar je omenil stvari, ki jih sam pozna. Vzroki so pa še tudi drugi. Pred vsem: kako se širi z nekako, rekel bi, satansko zlobnostjo čitanje nenravnega čtiva. Ne mislimo tukaj na sentimentalno zaljubljeno čtivo, mislimo na tisto čtivo, ki se širi in prodaja, dasi ni razloženo v razložbah knjigotržnic.

Ali niso izhajali v ljubljanskih dnevnikih pornografski romani, za katere so se ljudje kar trgali. In ali niso listi objavljali gotove vrste inseratov? Se li ni trpelo, da se je agitiralo javno pod geslom: »otrok ne«?

Proti takim stvarim, kdor hoče rešiti, kar je še mogoče, drugega sredstva

ni, kot dobro čtivo ljudem. Bere se strastno, posebno v mestih. Knjige: umazane, poceni, se širijo s prodajo in posojanjem. Neobhodno potrebno je, da preskrbimo tistim, ki so še našega duha in teh imamo, hvala Bogu, tudi v Ljubljani še veliko, dobrega čtiva: okrajne naše organizacije naj izvedejo čitalnice in ljudske knjižnice, a seveda to je le malo sredstvo; a gotovo, če se izvede, bo rodilo veliko dobrega in koristnega.

(Pristavek uredništva.)

Državni preživljevalni urad.

Ne smemo se čuditi, če čutimo v tretjem letu vojske, ki je za nas pravzaprav oblegovalna vojska, močnejše težave preskrbe z živili kot dozdaj in da so morali ukreniti izredne odredbe. da bomo tudi tretje leto vojske prebili. Ustanovili bodo tudi, kakor pravijo, takozvani vojni preživljevalni urad: pravi čudeži se pričakujejo od njega. O tem ne dvomimo, da je tak urad potreben. Če ga bo pravi mož vodil, se pričakuje, da bodo živila boljše razdeljena kot so zdaj in da se bodo gotove neprilike odpravile. Vseh težav, ki nam jih nalaga čas, pa končno en sam mož le tudi ne bo zmagal: v Nemčiji so za to mesto imenovali Batockega, pretirane upe so stavili nanj, časopisje ga je slavilo, a maček ni izostal. Njegovi najboljši prijatelji danes priznavajo, da ni bolj nevhvaležne naloge, kakršno mora izpeljati vojni preživljevalni urad; pri najboljši volji in z najboljšimi načeli ni mogoče odstraniti velikanskih težav, ki se kupičijo temeljiti odredbi z zelene mize; kadar gre za gospodarska vprašanja. Batockega zdaj zelo napadajo. Zgled v Nemčiji nam bodi v spominek, da ne bomo pretirano upali. En mož sam in ena osrednja oblast naj

razpolaga s še tako obsežnimi pooblastili, ne more spraviti s sveta vseh težav in pritožb.

Od državnega preživljevalnega urada zahtevamo, naj se pravilno razdele živila in znižajo visoke cene živilom, da bo tudi revež dobil, kar potrebuje. V ogrskem državnem zboru in tudi v zadnji seji vojne žitne družbe se nam je pripovedovalo, da sicer živil ni v preobilici, a da jih je vseeno toliko, da nas gospodarske razmere ne bodo prisilile, prenehati prej z vojsko, dokler ne bodo doseženi vojaški in politični predpogoji za mir. Posl. Gratz je rekel v ogrskem državnem zboru: »V rednih časih je Avstro-Ogrska pokrivala sama življenjske potrebščine. Med vojsko so se pa skrčile zaloge, ker poljedelstvo dela z manjšimi delavskimi silami in ker moramo pokrivati večje potrebe: kar zahteva armada, nadomestiti moramo prej iz inozemstva uvožena živila in taka, katerih cena je preveč poskočila, s cenejšo robo: z žitom in s krompirjem; tudi nakupičenje živil po posameznikih, ki je sicer napačno, a zelo umljivo, ker živil tako primanjkuje, povzroča, da primanjkuje živil. Ne pretiravamo, če trdimo, da je redna potrebščina živil v mirnih časih pokrita le s štirimi petinami v obeh naših državnih polovicah. Vprašanje, ki ga moramo rešiti, obstoja v tem, da se petina, katere primanjkuje, v obliki pritrgovanja tako razdeli, da bo vsaki prizadet. Novi preživljevalni urad bo moral rešiti pred vsem vprašanje, da se bodo skrčene zaloge pravično razdelile in sicer morajo biti prizadeti vsi sloji prebivalstva. Čim bolj se skuša posamezne sloje osvoboditi od teh omejitev, tem težje breme se nalaga drugim slojem.

Druga glavna naloga je, da se nastopi proti previsokim cenam. Pričakujemo, da bodo, ko se več ne uvažajo dra-

Skopuh.

H. Conscience.

»Cecilija,« je govoril Tis hradno in se je vsedel; »predno bom resnejše nastopil, ti svetujem, bodi previdna. Resnično, ne umevam te! Vsako dekle, tako je uravnano, se prej ali pozneje omoži. Kaj zato, kako se imenuje mož, samo zal to gre, da jo preživi in da ji napravi prijetno življenje. Gotovo ne dvomiš nad tem, da bom jaz sposoben za to. V mlajših naših letih smo si seveda domišljevali, da v življenju nekaj pomenijo ljubezen, prijateljstvo in lepota, a to so le prazne sanje, ki ginejo z neumnostjo mladosti. Le nekaj ostane trajno, ki izpopolni vse drugo liki neizčrpilivi vrec: denar. Denarja nam ne bo preostajalo. Zakaj naj se žalostiva? Če ne bo takozvane ljubezni, naklonjenosti in prijateljstva v najinem zakonu? Kakšne vrednosti more biti čeber vode tistemu, ki je lastnik vodnjaka, iz katerega vedno teče voda? Ne odgovarjaš? Vem, ne ljubiš me, a to te ne zadržuje: ne, sovražiš me! A kaj je sovraštvo? Samo sen! Čuvstvo, ki vzkli liki ljubezen in ki mine s svojim porodom. Sovražiš me, ker sem trd s teboj. Poroči me, videla boš, kako bom

prijazen s teboj; tvoje sovraštvo bo minulo. Kaj porečeš? Naj se li zopet razjarim in ti s silo spravim govorjenje iz ust?»

Ko jo je tako vpraševal z mrkim glasom, se je dekle pričelo iznova tresti. Proseče je odgovorila:

»O, odpusti mi, Tis. Ne znam lagati! Če človek presameva cele dneve kakor jih jaz, in misli in sanja in trpi, se duh bolj vglubi v vse, kar ga obdaja. Veš li, Tis, kaj je zakon?»

»Zveza dveh oseb,« ji je odgovoril, »ki se združita, da sta deležna več koristi; nekako tako, kakor če se združita dva trgovca, ki skupno naložita denar, da moreta delati večje kupčije.«

»Dal Bog, da bi bilo tako,« je vzdihovala Cecilija, »morebiti bi se, če bi bilo tako, vklonila tvoji želji.«

»Nič drugega ni, veruj mi!« ji je segel on v besedo.

»Ne, ne!« je resno nadaljevalo dekle. »Zakon uniči samostojnost ženskega bitja, uniči jo po božji zapovedi, s čuvstvom dolžnosti, z neizprosno potrebo. Zdaj v neoženjenem stanu sem še nekoliko svobodna, imam lastno voljo in se ti smem ustavljati, ne da bi grešila zoper Boga in zoper svojo vest.

Če bom umrla žalosti, ker me zasleduješ in me trpinčiš, dobim že onstran groba plačilo. Če se poročim s teboj, bom tvoja žena; ustreči moram tvoji najmanjši želji, povsod se moram udati tvoji volji in moram biti tvoja do smrti! Vse to me straši že, če mislim na vse, kar zahtevaš od mene.«

Tis se je čudil ne sicer tako nad tem, kar je rekla, marveč zato, ker je govorila resno in hladno. Zelo ga je jezilo, ker je našel še toliko moči in vztrajnosti pri njej, dasi je mislil, da jo je že popolnoma izčrpal in razpogumil; a smehljač jo je odgovoril:

»Ne umevam te! Pregloboko presojaš vse; boljše naj bi se ti godilo, če mi zabraniš zaročni poljub? Kako otročeje?

»O,« je zaklicala Cecilija obupano, »ta poljub bi bil moja smrt! Če bi po taki bedi še en dan živela, bi sebe bolj sovražila, kot sovražim tebe!«

Tis se je vzravnal, porogljivo je pogledal dekle in vprašal:

»Toraj rajši umrješ tako, kakor kdo, ki se umori tako, da ga zbadaš do smrti.«

Ni mu odgovorila. Precej časa je

ga rumun. žita, po zgledu v Nemčiji znižali cene moki. Pričakujemo, da bodo prepovedali sedanjim nakupnim cenam mirovni dobiček. Ne podcenjujemo težave, da čim ostrejša se urejajo cene, se tudi v tej primeri proizvajajo blaga krči in da ljudi mika, da zadržujejo živila. Če pa hoče preživljajni urad izvesti svojo drugo nalogo, ne bo v mnogih slučajih drugega izhoda, kakor da se bo zadržavalo blago zaplenilo in da se bodo ostrejša, kot se zdaj, nadzorovale najvišje cene in da se bo brezobzirno nastopilo proti dražilec živil.

* * *

Prejšnje opazke smo posneli po »Grazer Volksblattu«. Izvajanja so dobra; tudi člankarjevi nasveti: morebiti niso preradikalni, ampak saj si vsi želimo predvsem dela: hitrega, odločnega, da bomo prebili. Gospodarski ustroj je zapleten; vemo, težko je izvajati pratično socialistične praktike; odredbe, naj bodo še tako lepe, se vseskozi ne izvajajo: preveč jih je; političnim oblastem primanjkuje moči, od občine se tudi ne sme preveč zahtevati in županom se tudi ne more preveč nalagati in župani se ozirajo v prvi vrsti na tiste, ki so jih izvolili. Gledajo, da se jim ne zamerijo. Marsikaj se zato ne stori, ker poklicani pri najboljši volji ne morejo uvesti in izvesti vsega, kar se jim nalaga.

Ampak boljše je pa le, da dobimo preživljajni osrednji urad; popolnoma seveda ne bo kos svoji nalogi, a sčasoma bo že šlo.

* * *

Naš list se najbolj bere v Ljubljani. Zato je umljivo, da se ob tej priliki popečamo tudi nekoliko z aprovizacijo v Ljubljani. Zapisali smo že in pri tem ostanemo: marsikaj se je že storilo. Mi smo objektivni; Nočemo in nismo nik-

ostal zatopljen v misli. Končno ji je zaničljivo rekel:

»Dobro, več ne upam, da ti uravam pamet. Po drugi poti bom dosegel svoj namen. Morebiti boš še čutila, če so moji prsti mehki ali železni, a danes dopoldne ni več potrebno; svoje moči si rajši prihranim do popoldne. Premišluj še enkrat, kaj je zakon, kdo ne, morebiti ti bo na drugem svetu še kaj koristilo.«

Ko je to izpregovoril, je stopil na prag vrat, ki so vodila na cesto, oziral se je na vse strani in je godrnjal sam s seboj:

»Strašne babnice ni; požurimo se!«
Vrnil se je k ognjišču in je rekel Ceciliji s strašnimi grožnjami in z bliskujočim pogledom:

»Nekaj trenutkov moram oditi; zapri medtem od znotraj vrata. Prišel bo morebiti Franc Dalinko, da poplača obresti: čaka naj. Če boš pa komu drugemu odprla, bodisi kdorkoli, potem...«

Dvignil je roki in jih stisnil liki divja zver in ji rekel s plamtčim sovražnim pogledom in glasom:

»Umevaš me!«
Tresla se je, ko jo je pustil in odšel iz hiše v vas.

dar kritikovali tudi ljudi, ki drugače mislijo, kot mi, ker vemo, da ima vsak človek svojo glavo. Ljubljanske mestne aprovizacije n. pr. nismo nikdar zasmehovali in se norčevali iz nje, dasi vemo, da bi bilo lahko marsikaj drugače, če bi sodelovalo pri njej več ljudi. Posebno delavstvo je menda popolnoma izključeno od nje. Zato se tudi premalo gleda na koristi delavstva. Zakaj niso naši ljudje v občinskem svetu poslali nobenega delavca v aprovizacijo, ne vemo. Lahko bi bili to storili, saj jih imajo v svoji sredi. In v ljubljanskih dnevnikih smo čitali te dni nova navodila o oddaji krompirja pri mestni aprovizaciji. Nič ne rečemo; red mora biti; tudi gnječa naj se odpravi; ampak končno toliko obzirnosti naj ima mest. aprovizacija tudi do reveža delavca, da bo mogla dobiti delavka, ne da bi trpela škodo, svoj krompir tako, da ji ne bo treba popuščati dela. Krompir se pa bo oddajal (ali se je pravzaprav že oddajal, ker boste to brali pozneje, kot smo to pisali) lepo po vrsti po številkah nakaznic od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Peturno delavno dobo: čast in slava, bi si i mi delavci in delavke želeli, dasi se zavzemamo le za osemurno delavno dobo, ampak kakor da bi delavstva ne bilo, so določili oddaji krompirja tako dobo, ko delavci in delavke delajo. Kaj naj stori delavka, kaj naj stori delavec; oba delata. Delo popusti, izgubi del za služka v teh dragih časih, pa se pehaja in gnjeti za krompir in za druge stvari. Zakaj imamo pravzaprav naš zastop v ljubljanskem občinskem svetu, če se v javnih sejah nikdar ne izpregovori stvarna in mirna beseda. Gospoda pri zeleni mizi ne pozna teženj in skrbi delavskih rodbin, zato se mora opozoriti na nje. Če strokovne organizacije kaj kritikujejo, zarohni ljubljanski župan nad njimi v svojem glasilu, da so nepoklicani činitelji. Boli nas pa, in to bodi povedano, ker so naši ljudje v ljubljanskem občinskem svetu postali tako tihi: v proračunski razpravi: vse tiho; v zadnji javni seji občinskega sveta: vse tiho. Saj ni treba rohnenja in recimo: primojduševanja in zabavljanja: stvarno in mirno naj povejo tisti, ki so jih volili delavci, kaj da z ozirom na delavstvo ni prav urejeno. — Krompir se bo razdeljeval, oziroma se je razdeljeval v času, ko delavstvo dela, naši ljudje pa molče. Prav lepo prosimo visoko deželno vlado, naj nastopi in naj ukrene vse potrebno, da se bodo dobivale življenjske potrebščine po mestni aprovizaciji v takem času, da lahko dobi blago tudi delavstvo, ne da bi zato zamujalo delo ali pa plačevalo druge, da gredo po blago.

Med brati in sestrami.

Jutranji Gorenjec je pričel zopet voziti v Ljubljano. Ustrezno je tako želji Gorenjcev in Ljubljancanov, da se lahko tudi jutraj pripeljejo v Ljubljano. Z jutranjim Gorenjcem pa delavstvo le ne more biti popolnoma zadovoljno. Pripelje se šele ob 7. uri 43

minut zjutraj na glavni kolodvor. Delavstvo v občinah Št. Vid, Tacenj, Medvode bo moralo še vedno prejkoslej peš capljati v Ljubljano, dasi bi se vozili rajše na delo zjutraj. Zelo obžalujemo, ker se uprava državnih železnic tudi to pot pri določitvi voznega reda na delavstvo ni čisto nič ozirala: če bi prihajal Gorenjec ob 6. uri 43 minut v Ljubljano, bi bilo ravno prav in bi bilo ustrezno tudi kmetom. Sicer se pa čisto nič ne čudimo, ker se delavske koristi tako prezirajo, saj se za nas delavce in delavke ne potegnejo niti tisti, ki so prav za prav dolžni, da bi zastopali naše koristi.

Zvišanje cen sladkorja. Izšla je ministrska naredba, katera podaljšuje veljavnost sladkorne centrale na 1. oktobra začeto prometno leto 1916 do 1917 ter se tej centrali poverja preskrba sladkorja za tuzemski konzum in za vojno upravo tudi v novem upravnem letu. Da se sladkorni centrali omogoči izpolnitev te naloge, so ji z novo naredbo podeljena obširna pooblastila glede uredbe izdelovanja sladkorja, glede vsega že izdelanega sladkorja in glede tistega, ki se še izdelava. Sladkor je zasežen in razpolaga ž njim sladkorna centrala. S 1. oktobrom je cena surovega sladkorja zvišana od 33 na 41½, cena sladkorja za porabo od 89½ na 99½ kron za metrski stot, tako da je cena sladkorju v koscih na Dunaju v nadrobni prodaji zvišana od 104 na 115 vinarjev. Ta vladna koncesija sladkorni centrali se utemeljuje tako-le: Obsejana zemlja je obsegala v zadnjem mirnem letu 260.000 hektarjev in je dala 74 milijonov meterskih stotov repe. Vzlic temu, da je bilo v namen povečanja produkcije zvišana cena pese od 2 na 4 krone, je bilo med vojno obsajene zemlje le 176.000 hektarjev in se je pridelalo 50 milijonov meterskih stotov manj. Dočim je znašal prej domači konzum 4.9 milijonov, izvoz pa 5 do 6 milijonov meterskih stotov, je zdaj letna domača poraba narasla na 6.1 milijona meterskih stotov, kar skupno s sladkorjem, porabljenim za krmila in industrijalne namene, znaša 8.2 milijona meterskih stotov. Potreba v prometnem letu 1915/16 se je mogla pokriti le s tem, da so bile porabljene zaloge iz prejšnjih let, ki bodo izčrpane do srede oktobra, v katerem času pride na trg prvi sladkor zdaj začete kampanje. V prometnem letu 1916/17 bo torej treba s sladkorjem štediti. Dosedanje cene sladkorja so bile v veljavi od julija 1915, dočim je bila v vseh državah že pred meseci zvišana cena sladkorja. — Sladkorne nakaznice ostanejo in tudi nakazane množine sladkorja. Morda se bo množina pozneje povečala, a v letu 1916/17 skoro gotovo ne. Tudi saharin bo najbrž že v kratkem dovoljen splošno rabiti.

Vojno milo. Tekom prihodnjih dni izide naredba, ki bo uredila porabo mila. Ukazano bo izdelovanje enotnega vojnega mila, čegar najvišja cena bo nižja od sedanje. To vojno milo bodo smele izdelovati samo tiste tvrdke, ki so že pred vojno izdelovale milo.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Blagajniško poročilo za II. četrtletje 1916.

Dohodki:

42.706 tedenskih prispevkov à 30 vin.	K 12.811'80
4.720 " " " " " " " " " " " "	1.888'—
35 vpisnin à 40 vin.	14'—
Obresti	1.267'44
Koledar	89'50
Strokovni listi	—'90
Povračila skupinam	10'—
Strokovna komisija	200'60
Vsota	K 16.282'24
Saldo 31. marca 1916	27.551'90
	K 43.834'14

Izdatki:

Bolniške podpore	K 8.044'50
Porodnišnine	425'—
Mrtvaščine	220'—
Mobilizacijske podpore	180'—
Izredne podpore	241'40
Deleži krajnih skupin	1.330'46
Agitacija	77'10
Plače in nagrade	1.250'—
Seje in delegacije	22'80
Strokovna glasila	1.711'80
Tiskovine	163'40
Pisarniški izdatki	470'60
Bolniška blagajna in zavarovalnina	189'60
Zaostanki krajevnih skupin	193'49
Povračila krajevnim skupinam	181'94
Rezervni sklad	95'92
Strokovna komisija	437'27
Nom. 2000 K Dunajski zakladni zadolžn.	1.995'50
Delni znesek na III. vojno posojilo	1.000'—
Razno	36'69
Vsota	K 18.267'47
Saldo 30. junija 1916	25.566'67
	K 43.834'14

Okno v svet.

Podraženi šolski zvezki na Dunaju.

Ker so se cene popirju podražile, so na Dunaju sporazumno z oblastmi povišali cene raznim zvezkom in znašajo cene: mali zvezki 6 listov 7 vin., mali zvezki 12 listov 14 vin., velika oblika 6 listov 8 vin., mala oblika 12 listov 14 vin., velika oblika 12 listov 16 vin. Zvezki za risanje mala oblika 6 listov 12 vin., risarski zvezki velika oblika 8 listov 32 vin. Z ozirom na to sedanjo strašno draginjo bi bilo res najpametnejše, da bi šola preskrbela vsem otrokom zvezke, da bi ne gledali »boljši« (?) otroci revnejše, ki dobe zvezke, po strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jože Gostinčar.
Tisk Katoliške Tiskarne.

**Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v**

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilol

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in kloba. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritičje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohramilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.